

Socialnämnden
Sigtuna Kommun
DNR SN/2024:16

YTTRANDE ÖVER REMISS

ÖVER BETÄNKANDET SOU 2023:66 BARN OCH UNGA I
SAMHÄLLSVÅRD EN INBJUDAN AV
SOCIALDEPARTEMENTET

Barn i samhällsvård

Socialnämnden välkomnar betänkandet i dess helhet och ser positivt på dess föreslagna åtgärder. Vi anser att dessa åtgärder är av stor betydelse för att förstärka barnperspektivet och förbättra vårdkvaliteten för barn och ungdomar som placeras utanför sina hem. Vidare välkomnar nämnden den föreslagna ökningen av ansvar för fler myndigheter, särskilt inom områden som utbildning och hälso- och sjukvård. Detta initiativ bedöms vara av central betydelse för att stärka det övergripande samhällsansvaret för placerade barn och ungdomar.

Socialnämnden konstaterar att de föreslagna åtgärder som berör nämndens ansvar samspelar på ett synnerligen välbalanserat sätt med övriga rekommendationer i betänkandet. För att möjliggöra en effektiv förstärkning av socialnämndens ansvar att säkerställa en högkvalitativ vård för barn och ungdomar inom samhällsvården är det av avgörande betydelse att vård av högsta kvalitet finns tillgänglig. Därav ser nämnden positivt på utredningens förslag om att förstärka kvaliteten inom vård och boende för barn och ungdomar, vilket inkluderar höjda kompetenskrav för personalen inom hem för vård eller boende (HVB) och stödboenden. Dessutom delar nämnden utredningens insikt om vikten av att Statens institutionsstyrelse (SiS) erhåller de resurser som krävs för att genomföra nödvändiga utvecklingsinsatser och därigenom garantera hög kvalitet i sin verksamhet.

Nämnden ser positivt på förslagen som innebär att den nuvarande begränsningen, där vården enligt Lagen om vård av unga (LVU) alltid ska inledas utanför det egna hemmet, övervägs att tas bort.

Nämnden ser positivt på de förslag som berör familjehem, särskilt när det gäller behovet av tydligare reglering av stödet till familjehem, med ett särskilt fokus på det första året av placeringen. Det är dock viktigt att beakta den varierande organisatoriska strukturen bland landets kommuner och att ge dem möjlighet och flexibilitet att anpassa sig till det nya reglerade stödet. Det är inte ovanligt att barn förblir placerade under en enhet under en längre tidsperiod innan de överförs till en annan, vilket kräver att stödet erbjuds tidigare, t.ex. redan när barnet formellt tillhör en annan enhet såsom utredningsenheten. Nämnden ställer sig också positivt till förslaget om att inrätta ett nationellt register för familjehem som inte anses lämpliga för att ta ansvar för placeringar. Detta skulle bidra till att säkerställa trygga och lämpliga hem för barn i behov av familjehemsplaceringar.

Socialnämnden välkomnar även förslagen som syftar till att säkra tillgången till högkvalitativ hälso- och sjukvård för de barn som är placerade, vilket klagör regionens ansvar inom detta område. Vi står inför betydande utmaningar, särskilt i samarbetet med psykiatri, när barn och unga placeras utanför den region de vanligtvis tillhör. Vidare ser nämnden positivt på det förstärkta och tydligare ansvar som föreslås för socialtjänsten, med användningen av begreppet "omtanke" för att understryka att ansvaret sträcker sig bortom enbart vård och behandling. Det är också av stor vikt att betona förslagen som syftar till att förstärka arbetet och kontakten med barnens och ungdomarnas nätverk.

Nedan återfinns nämndens kommentarer angående specifika förslag i utredningen.

**Sigtuna
kommun**

5.5.2 Stärkt och förtydligat ansvar för socialnämndens att ge barn och unga i samhällsvård god vård

Enligt utredningens bedömning är det av avgörande betydelse att nämnden noggrant beaktar den unges behov av kontinuitet i sin etniska, religiösa, kulturella och språkliga bakgrund. Nämnden välkomnar det övergripande syftet men understryker behovet av att vara ytterst försiktig med formuleringen med tanke på de vanliga krav och motstånd från vårdnadshavare angående hur, var och hos vem barnet ska placeras.

Vidare, med hänsyn till den språkliga bakgrunden, är det viktigt att notera rätten till modersmålsundervisning i skolan. För närvarande regleras kriterierna för denna rättighet utifrån det språk som talas i den permanenta boendemiljön. Det innebär att ett barn med annat modersmål än det som talas i den familj barnet är placerat inte har rätt att ansöka om modersmålsundervisning. Detta är en fråga som nämnden anses bör ses över och där införande av klausuler kan underlätta tillgången till modersmålsundervisning för placerade barn.

5.5.6 Socialnämndens ansvar för att noga följa vården tydliggörs

Det är av avgörande betydelse att socialnämnden konsekvent och noggrant efterlever sitt ansvar enligt 5.5.6 genom att följa vården på ett adekvat sätt. Tydliggörandet av nämndens ansvar att aktivt utreda frågor relaterade till våldsutsatthet och att öka insatserna för ett mer betonat barnperspektiv genom mer frekvent kontakt vid placeringar är mycket välkommet. Trots dessa positiva framsteg är det dock värt att notera att en månatlig kontakt medföljer ökade krav på resurser och därmed ökade kostnader. Vid kontakt med yngre barn är digitaliseringens fördelar inte lika tillgängliga jämfört med ungdomar. Kravet på månatlig kontakt kan dessutom resultera i att yngre barn måste interagera med flera olika handläggare, då det av resursmässiga skäl inte alltid är möjligt att garantera att samma handläggare närvarar vid samtliga besök i familjehemmet. Det är således nödvändigt att noggrant överväga och adressera dessa utmaningar för att säkerställa en effektiv och kvalitativ vård för alla inblandade parter.

6.6.5 En särskild reglering av jourhem tas bort

Socialnämnden anser att avskaffandet av termen "jourhem" framstår som en onödighet. Nämnden uppfattar att en sådan förändring kräver en oproportionerlig mängd energi och resurser. Det är värt att notera att termen "fosterhem" fortfarande är vanligt förekommande i folkmun, vilket kan innebära att eventuella ändringar i benämningar inte nödvändigtvis kommer att resultera i en märkbar skillnad i samhället. För att effektivt implementera sådana förändringar och uppnå önskad effekt krävs en intensifierad insats från Socialstyrelsen för att informera och utbilda allmänheten.

6.6.7 Högst tre barn eller unga i samma familjehem

När det kommer till den forskning som pekar på de positiva effekterna av placering i familjehem med färre än tre barn, delar nämnden utredningens ståndpunkt, således vill nämnden lyfta fram att det finns en viss grad av tveksamhet kring detta. Särskilt betonar nämnden vikten av att hålla syskonen samman och att matchningen mellan familjehem och deras kapacitet är avgörande. Nämnden anser att en viss begränsning

naturligtvis är nödvändig för att säkerställa en passande omvårdnad och en optimal matchning mellan barn och familjehem

Sigtuna
kommun

6.6.9 Krav på tillstånd för familjehem

Övergripande sett välkomnar nämnden initiativet att utveckla stöd för familjehemsutredningar, vilket förväntas bidra till en generell förbättring av kvaliteten. Det är sannolikt att olika kommuner kommer att göra olika bedömningar av familjehemmens lämplighet, och kompetensen hos familjehemssekreterare kan variera mellan olika geografiska områden. Nämnden anser att ett välutvecklat stöd för familjehemsutredningar är av avgörande betydelse för att säkerställa att godkända familjehem kan erbjuda en hög standard av vård och omsorg. Samtidigt identifierar nämnden en risk med att en kommun utför och godkänner en familjehemsutredning, som sedan andra kommuner måste matcha sina behov emot. Under en familjehemsutredning etableras relationer mellan familjehemmen och utredande familjehemssekreterare, och det är under denna process som en fördjupad förståelse för familjehemmet utvecklas. Det finns en risk att en separat matchningsutredning inte kan kompensera för detta. Nämnden erkänner vikten av nära relationer och dialog mellan familjehemmen och myndigheter för att minska risken för sammanbrott i placeringar. Mot denna bakgrund framför nämnden en önskan om att ett nationellt stöd även integreras i matchningsutredningen, med syfte att ytterligare stärka den processen och säkerställa att placeringar sker på ett tryggt och hållbart sätt.

8.9.2 Vård med särskild noggrann tillsyn

Nämnden stöder förslaget och delar uppfattningen att Statens institutionsstyrelse (SiS) behöver tillgång till öppenvårdsalternativ för att effektivt kunna slussa ut barn och unga från låsta avdelningar på särskilda ungdomshem. Dock avvisar nämnden idén att regeringen bör överväga att ge SiS befogenhet att fatta beslut om utskrivning, med tanke på den potentiella oklarheten i ansvarsfördelningen. Om det skulle uppstå meningsskiljaktigheter mellan de två huvudaktörerna riskerar detta att skada barnen. Enligt socialnämndens befogenheter är det dess ansvar att besluta om placeringen och därmed bör nämnden ensam ha mandatet att bedöma om barnet är redo för utskrivning.

9.6.2 SiS ska underrätta regionen om behov av hälsoundersökningar

Nämnden delar inte utredningens syn på vikten av att ge SiS befogenhet att informera regionen om behovet av hälsoundersökningar. Om SiS inleder en hälsoundersökning, kommer resultaten av undersökningen att återkopplas till SiS. Detta medför en risk för att socialnämnden går miste om väsentlig information angående barnets hälsotillstånd, vilket utgör en grundläggande del av nämndens samlade bedömning.

9.7.5 Hälso- och sjukvård på basnivå på plats i de särskilda ungdomshemmen

Beträffande formuleringen ”särskilda ungdomshem som ger vård och behandling åt missbrukare av alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel bör ha tillgång till läkare med särskilda kunskaper som är lämpade för denna verksamhet” anser nämnden att detta bör vara ett ska-krav. SiS kräver i dagsläget att ungdomar ska vara avgiftade innan inskrivning vilket innebär att ungdomen behöver en läkarbedömning inom sjukvården (Maria ungdom). Nämnden behöver då ta hjälp av polisen för handräckning till sjukvården. Eftersom polisen inte stannar under besöket är risken

stor att ungdomen avviker vilket gör att vården blir svår att genomföra. Under denna tid riskerar den unge att fara illa. Därav finns behov av tillgång till läkare på plats inom SiS så att vården kan verkställas direkt när ungdomen påträffas av polis.

**Sigtuna
kommun**

I tjänsten,

Catarina Odenberg

Förvaltningschef